

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ 14/1/2016 ΘΕΜΑ: ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ

1. Μετά από αλληπάλληλες προσπάθειες κήρυξης της Δημοτικής Αγοράς Χαλκίδας ως διατηρητέου μνημείου, στις οποίες έλαβε μέρος με την ιδιότητα του αρμόδιου επιστημονικού φορέα η Αρχιτεκτονική Σχολή ΕΜΠ, μετέχουμε στο ΚΣΝΜ για να συμβάλλουμε στις διαδικασίες και τον τρόπο αποκατάστασης του μνημείου.

Δυστυχώς η μελέτη του Δήμου Χαλκιδέων δε δόθηκε στη δημοσιότητα ώστε να έχουμε επίσημα την πρόταση, πάντως λάβαμε γνώση ώστε να μπορούμε να διατυπώσουμε τη θέση μας πάνω σ' αυτή. Η μελέτη αφορά στις γενικές κατευθύνσεις - προδιαγραφές του Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού για την αποκατάσταση της Δημοτικής Αγοράς και την επανένταξή της στον ιστό της πόλης.

2. Υπενθυμίζουμε ότι ο Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός προτάθηκε ως η προσφορότερη διαδικασία όχι μόνο για λόγους αρχής, όπως ορίζεται στο οικείο διάταγμα (ΦΕΚ 1427B, 16/6/2011) περί Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών - υποχρεωτική προκήρυξη αρχιτεκτονικού διαγωνισμού για αξιόλογα έργα μεταξύ αυτών οι δημοτικές αγορές - αλλά και για λόγους ανάκτησης οργανικών σχέσεων μεταξύ περιβάλλοντος χώρου και μνημείου. Θέλουμε, επίσης, να σημειώσουμε ότι η αποκατάσταση της Δημοτικής Αγοράς πρέπει να βασιστεί *απαρέγκλιτα* στο Προεδρικό Διάταγμα κήρυξής της ως μνημείο το οποίο προβλέπει *1. Χαρακτηρίζεται ως μνημείο η μετωπική πτέρυγα της Δημοτικής Αγοράς 2. Διατηρείται το περίγραμμα και ο όγκος των υπολοίπων τμημάτων Α' φάσης (1883- 87) και Β' φάσης (1931-33), με τη διατήρηση των αυθεντικών μορφολογικών και αρχιτεκτονικών στοιχείων, όπου αυτά διασώζονται, με στόχο την αποκατάστασή τους στο πλαίσιο μιας συνολικής μελέτης για την αξιοποίηση και επανένταξή της Δημοτικής Αγοράς στον πυρήνα της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής και πολιτισμικής ζωής της πόλης 3. Καθορίζονται χρήσεις συμβατές με τον ιστορικό χαρακτήρα του κτιρίου ως χώρου κοινωνικής συγκέντρωσης και συναλλαγής κοινού, δηλαδή πολιτιστικές, εμπορικές, εστίασης και ψυχαγωγίας.*

3. Τούτων δεδομένων επισημαίνουμε ότι η μελέτη του Δήμου Χαλκιδέων περιλαμβάνει μία σειρά θέματα που αποτελούν αναγκαίες (και αυτονόητες) κατευθύνσεις του Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού, ταυτόχρονα όμως **δεν ακολουθεί την επιστημονική προσέγγιση - ούτε και την ορολογία - των αποκαταστάσεων μνημείων και διατηρητέων κτιρίων. Χαρακτηριστική είναι η απουσία ακριβούς αρχιτεκτονικής αποτύπωσης** (όψεις, κατόψεις, τομές, μορφολογικά στοιχεία, κατασκευαστικές λεπτομέρειες). **Τα σχέδια είναι απλώς διαγράμματα κατόψεων.**

Υπενθυμίζουμε ότι η Δημοτική Αγορά Χαλκίδας χαρακτηρίζεται ως διατηρητέο μνημείο και στις δύο φάσεις κατασκευής της (Α' φάση 1883-87 - αφαιρετικός κλασικισμός, Β' φάση 1931-33 - μοντέρνο κίνημα, που προέκυψε ως αποτέλεσμα αρχιτεκτονικού διαγωνισμού). Ιδιαίτερα εμμένουμε στα κατασκευαστικά και μορφολογικά στοιχεία του συγκροτήματος και στη διατήρηση των αξιόλογων και αυθεντικών (μεταλλικά κιγκλιδώματα, ρυθμός ανοιγμάτων όψεων, τύποι κουφωμάτων, φωτιστικά στοιχεία, κατασκευαστικό σύστημα). Αν αυτά δεν διατηρηθούν ή/και ανακτηθούν όπου δεν υφίστανται λόγω καταστροφής το κτίριο δεν θα θυμίζει παρά μόνο κατ' όγκον το μνημείο.

Επομένως θεωρούμε αναγκαίο στα σχέδια αποτύπωσης να περιλαμβάνονται τα παρακάτω :

Κατασκευαστικά: θα πρέπει να αποτυπώνεται η τεχνολογία εποχής που υπάρχει στους προαναφερόμενους ρυθμούς (Α΄ φάση: λιθοδομές, στέγες, Β΄ φάση: κατακόρυφος φ.ο. λιθοδομές, και οριζόντιος από μπετόν, μεγάλα ανοίγματα και πρόβολοι).

Μορφολογικά: θα πρέπει να γίνει αναφορά στην κατάσταση των μορφολογικών στοιχείων που υπάρχουν στους 2 παραπάνω ρυθμούς και τις αλλοιώσεις (πχ. εξωτερικές όψεις) . Τα παραπάνω να είναι οδηγός για περισσότερο ή λιγότερο δεσμευτική συνθετική προσέγγιση.

Η προκήρυξη του Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού θα πρέπει απαραίτητως να συνοδεύεται από πλήρη αρχιτεκτονικά και κατασκευαστικά γενικά σχέδια (κατά φάση του κτιρίου), όπως και σχέδια μορφολογικών στοιχείων και λεπτομερειών.

4. Οι νέες χρήσεις της Δημοτικής Αγοράς όπως προτείνονται στη μελέτη του Δήμου είναι δεσμευτικές και παραπέμπουν σε εμπορικό κέντρο. Απουσιάζουν, πλην των ιστορικών χρήσεων που υπήρχαν στην αγορά, χρήσεις κοινωνικού/πολιτιστικού χαρακτήρα που θα αναζωογονήσουν τη νέα λειτουργία της στις σημερινές συνθήκες και θα συνδέονται με τη λειτουργία του υπαίθριου χώρου και της πλατείας.

Η πρόταση της μελέτης του Δήμου **περί βατών και φυτεμένων δωμαίων με χρήσεις κοινού** σημαίνει, λόγω πρόσθετων φορτίων, ανακατασκευή μεγάλου μέρους των κτιρίων με καταστροφή αυθεντικών, κατασκευαστικών και μορφολογικών στοιχείων καθώς και υψηλό κόστος αποκατάστασης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ : Τα παραπάνω, αν συνδυαστούν με την απουσία αποτύπωσης του μνημείου, αναδεικνύουν ένα πνεύμα κατεδάφισης και ανακατασκευής μεγάλου μέρους της Δημοτικής Αγοράς και λειτουργία της με νέες χρήσεις, που παραπέμπουν σε “mall”. Θα διατηρηθεί μεν το υπάρχον περίγραμμα αλλά θα υπάρξουν αντικειμενικά μεγάλες αυθαιρεσίες λόγω έλλειψης αποτύπωσης τόσο των γενικών αρχιτεκτονικών και κατασκευαστικών όσο και των μορφολογικών στοιχείων του συγκροτήματος. Θα προκύψει ένα νέο κτίριο στο υπάρχον περίγραμμα με ενδεχόμενη οικονομική αλλά πάντως όχι ιστορική/πολιτισμική/κοινωνική αξία.

ΠΡΟΤΑΣΗ : Η Αρχιτεκτονική Σχολή προτείνει να δοθούν στους μελετητές του Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού τα παρακάτω :

1. Πλήρης αποτύπωση του συγκροτήματος όπως έχει ήδη αναλυθεί. Ως βάση πρέπει ν’ αξιοποιηθεί η μελέτη της κας Φωτεινής Μπέλλιου, η οποία τόσο λόγω σπουδών όσο και λόγω επαγγελματικής πρακτικής γνωρίζει σε βάθος το συγκεκριμένο αντικείμενο. Στην ολοκληρωμένη αποτύπωση ευχαρίστως θα συνέβαλαν καθηγητές και ερευνητές από το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών της Αρχιτεκτονικής Σχολής ΕΜΠ : Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κτιρίων και Συνόλων.

2. Πλήρη ιστορικά, αρχιτεκτονικά, οικονομικά, λειτουργικά, περιβαλλοντικά δεδομένα ώστε η Δημοτική Αγορά, έχοντας αναλάβει στο παρελθόν ένα σημαντικό ρόλο για την πόλη της Χαλκίδας χαρακτηρίζοντας την ταυτότητά της, να διαδραματίσει σήμερα ένα εξίσου σημαντικό ρόλο, αποκαθιστώντας τη συνέχεια της ιστορικής/κοινωνικής μνήμης και λειτουργώντας ως ένας ισχυρός αστικός συντελεστής για την πόλη και τους κατοίκους της.

Η κοσμητώρ της Σχολής.

Ελένη Μαϊστρου.